

Mahe koolitoidu kitsaskohad ja arengud

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Aaro Lode
Tegevdirektor
Aaro.Lode@balticrest.com
Tallinn 2023

Baltic Restaurants

re>start

Take Off

Teenused

Baltic Restaurants Estonia osutab Eestis toitlustusteenust 180
toitlustuskohas:

- Daily lõunarestoranid büroohoonetes – 4
- Daily lõunarestoranid kõrg- ja ülikoolides – 4
- Daily koolisööklad ja – puhvetid – 85
- Daily lasteaedade toitlustus – 58
- Daily personalirestoranid – 12
- Haiglate toitlustus - 7
- Take Off kohvikud Tallinna lennujaamas – 2
- Take Off Restoranid TS Laevadel – 4
- Sõjaväe toitlustus – 2
- Noonbox - 1
- Frantsiis – Subway võileivapood Tallinna Lennujaamas – 1

Lisaks:

- catering teenus
- toitlustamine avalikel üritustel
  - lepinguline toidu kohalevedu

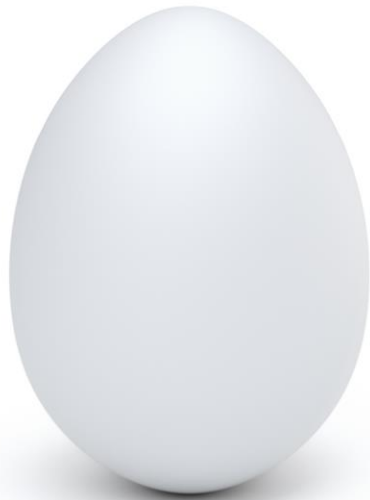

Miks riigid üldse pakuvad tasuta koolitoitu?

- Kuna see on odavam kui tegeleda laste rasvumise ja õpivõimekuse langusega, mis tulenevad halvast toitumisest ja lapsepõlvest õpitud halbadest harjumustest.

TAI toob oma uuringutes välja

- Lapsevanemad ei teadvusta oma laste liigset kehakaalu;
- Ülekaalulistel ja rasvunud vanematel on rohkem ülekaalulisi ja rasvunud lapsi,
- Ülemäärase kehakaaluga õpilaste osakaal on seda suurem, mida madalam oli vanemate haridustase ja mida halvem on leibkonna majanduslik olukord.

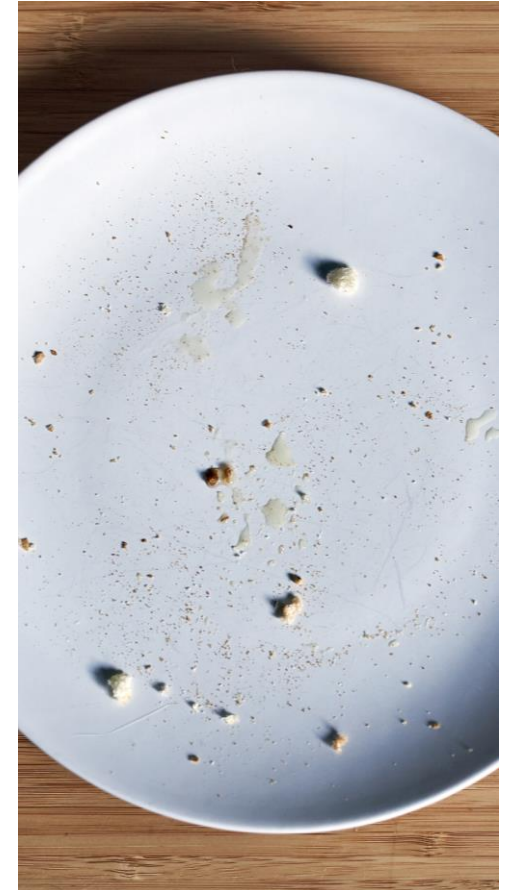
“

Seega tervelt elatud aastate vaatest on koolitoidul väga suur mõju, mitte ainult parema tervise seisukohast, vaid ka üldisema tervisliku toitumise teadlikkuse tõstmisel.

Olukorrast

- Meil puudub riiklik nägemus koolitoidust, sh kas mahe on osa sellest või mitte?
- Kõrges inflatsiooni olukorras on toitlustajatel aina raskem pakkuda kvaliteetsest toorainest valmistatud tervislikku ja täisväärtuslikku koolitoitu.
- Olukorras, kus koolitoidu toetus on püsinud muutumatuna alates 2018, on igasuguse toetuse vähendamine kõikide sisendhindade kallinemise kontekstis samm koolitoidu kvaliteedis tagasi

Kõik on hästi, aga...

Riik on seadnud eesmärgiks mahetooraine suurema kasutuselevõtu koolide menüüs. See on igati tervitatav, kuid võibolla liiga kiire samm olukorras, kus me ei suuda isegi kohalikku toodangut laudadele tuua, sest kohaliku tooraine hinnad on imporditavast lihtsalt väga palju kõrgemad.

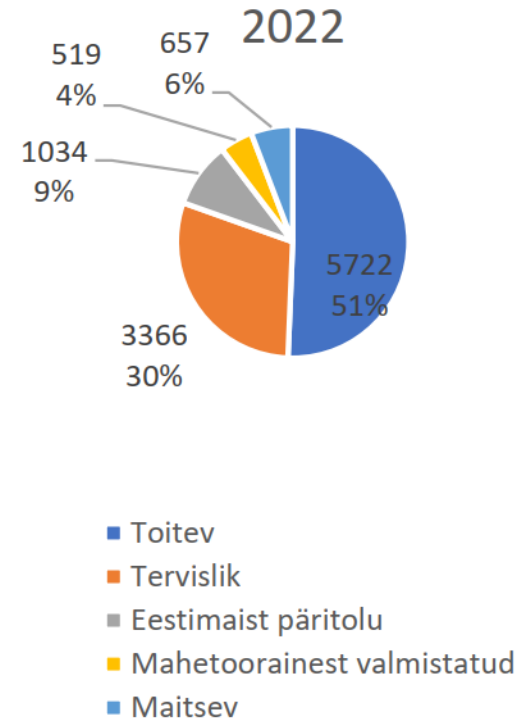
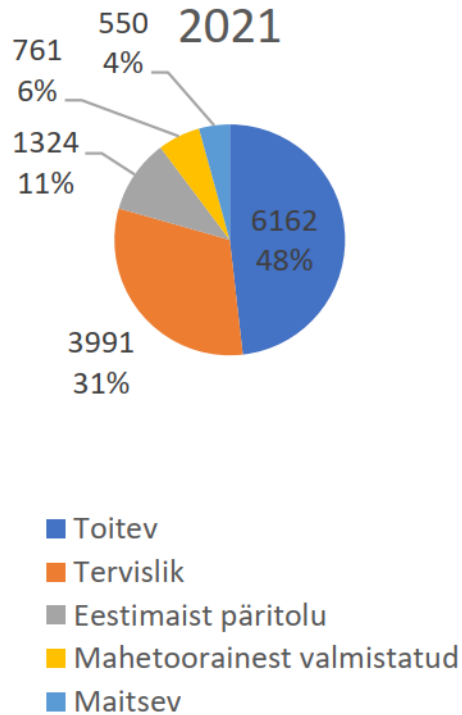
Mahe tooraine

- Mahepõllumajanduslikud toidud on keskmiselt 96% kallimad kui mittemahetooted.
- Tooterühma järgi:
- Puu- ja köögiviljad 169%
- Kuivained 63%
- Piimatooted, muna 94%
- Veiseliha 16%

Rahulolu uuring

Minu jaoks on oluline, et toit oleks:

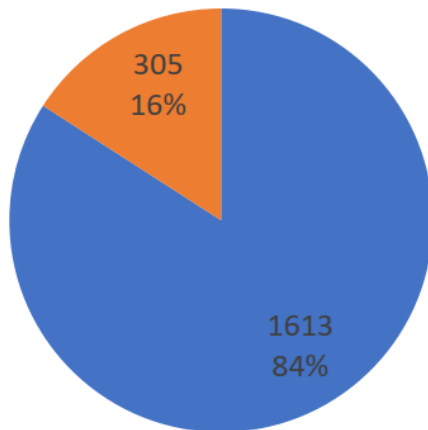

Rahulolu uuring

Vastused lapsevanematelt

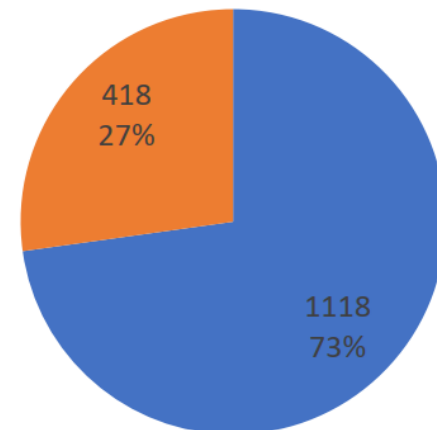
Kas olete käinud koolilõunat maitsmas?

2021

■ Ei ■ Jah

2022

■ Ei ■ Jah

Mitte ainult mahe

- Teenuse pakkujana peame teemat vaatama oluliselt laiemalt.
- Eesti roheline liikumine analüüsis üle-Euroopalise projekti raames kooliköövide kliimamõju ning tulemused näitavad, et kui üle Eesti lõpetataks **toiduraiskamine**, pakutaks ühel päeval nädalas ainult **taimset toitu**, investeeritaks **säästlikesse A-klassi** toidu valmistamise ja säilitamise seadmetesse ja pakutaks **pooles ulatuses mahetoitu**, oleks selle kumulatiivne mõju keskkonnale kuni **40 protsenti väiksem** kui praeguse olukorra jätkumise.
- Sellest on ainult osaline kasu kui sinu tooraine on 100% mahe, kuid sa ei tegele toidu raiskamise või energia säästmise teemadega.

Kes vastutab koolitoidu eest?

SOTSIAALMINISTEERIUM

KULTUURIMINISTEERIUM

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

MAAELUMINISTEERIUM

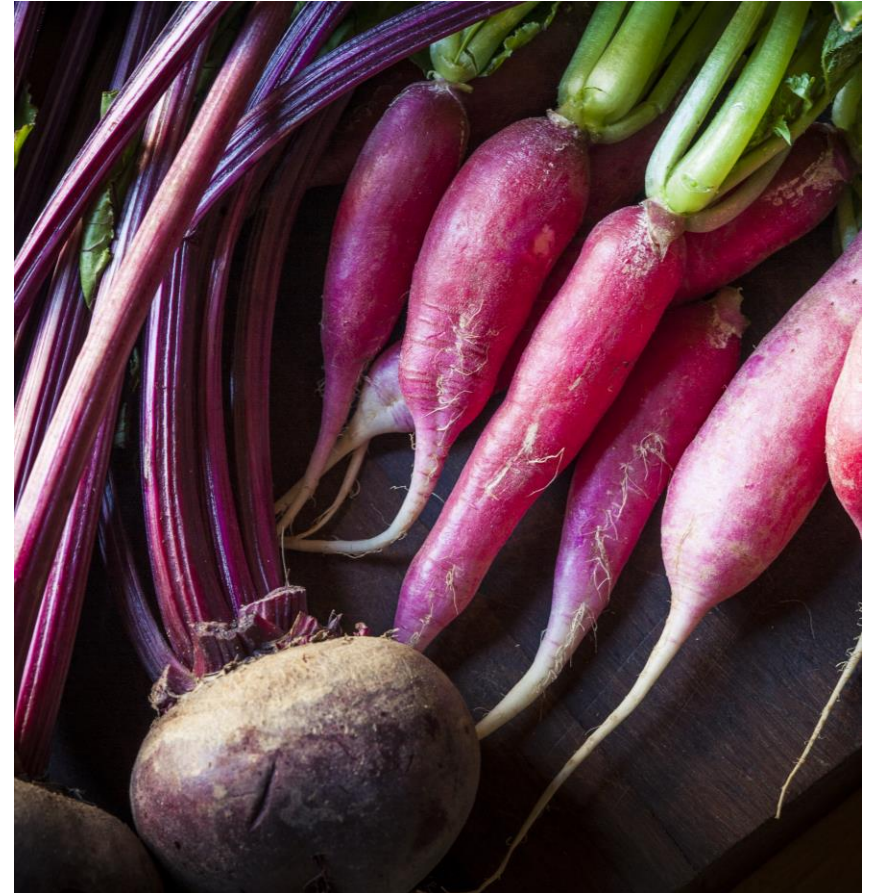
RAHANDUSMINISTEERIUM

KLIIMAMINISTEERIUM

Miks ainult haridusasutused?

- Siiani on mahe toorainet küsitud ainult haridusasutuste hangetest.
- Kohaliku toorainet ei nõuta üldse.
- Miks mitte kõigis riikliku rahastusega toitlustuses
  - Haiglad
  - Vanglad
  - Sõjavägi
  - Hooldekodud

Koolilõuna pakkumine Tallinna Saksa Gümnaasiumis

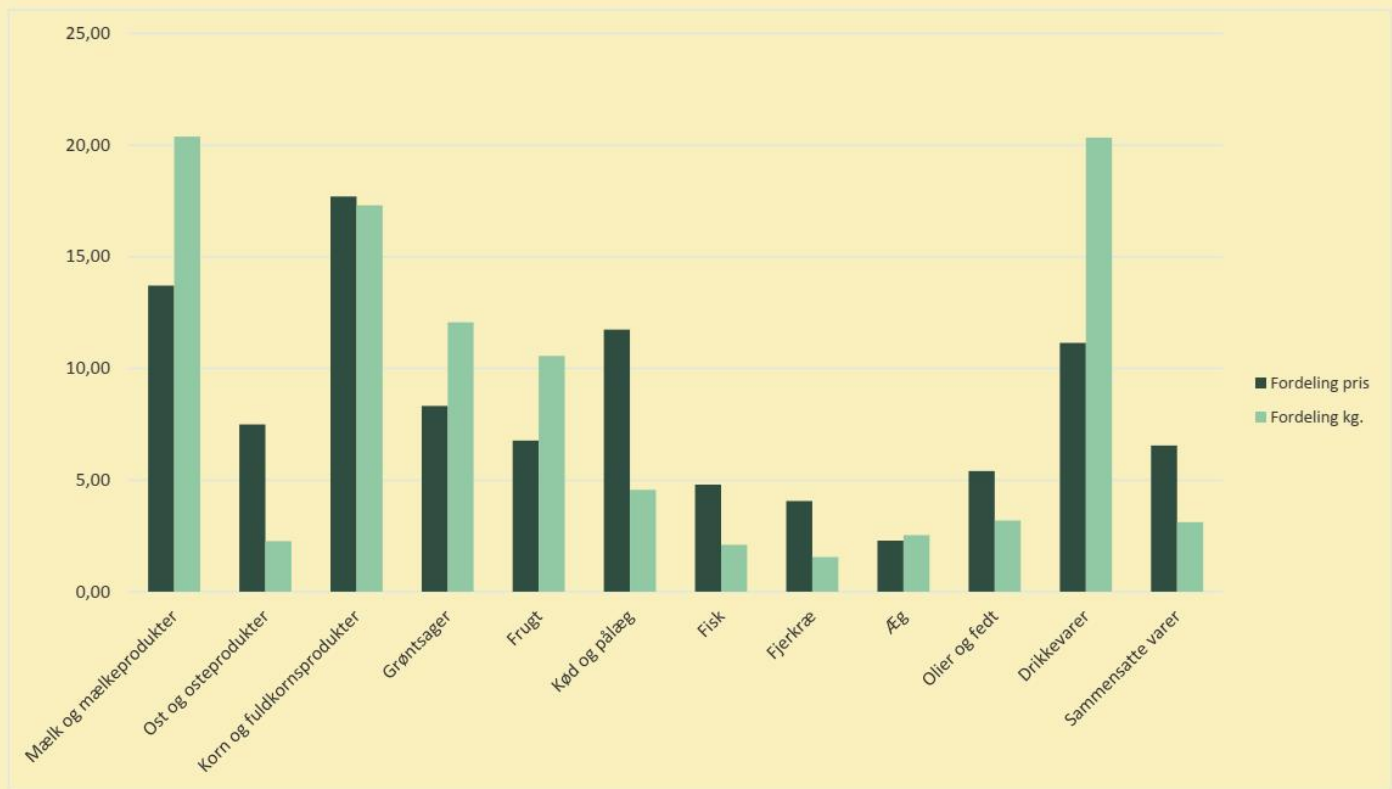

Enne mõõda ja siis otsusta

- Üldise suure mahe protsendi taga ajamise juures tasuks arvestada.
  - Alati on tootegruppe, kus kõrget mahe protsent on kerge saavutada.
  - 1 Euro eest on võimalik osta rohkem kilosid toorainet.

CHANGING FOOD
Copenhagen Food System Centre

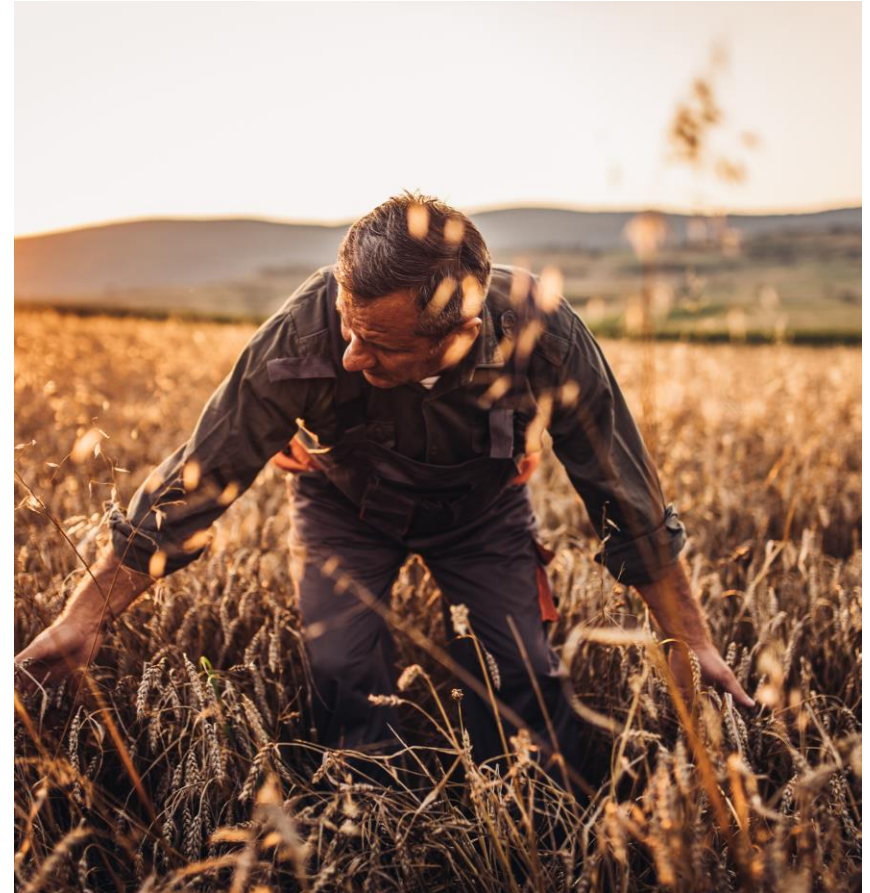
Enne mõõda ja siis otsusta

- Üldise suure mahe protsendi taga ajamise juures tasuks arvestada.
  - Alati on tootegruppe, kus kõrget mahe protsent on kerge saavutada.
  - 1 Euro eest on võimalik osta rohkem kilosid toorainet.
  - Menüü kujundamine aitab süsteemi siseselt raha paremini kasutada.
  - Näiteks asendades nädalas ühe päeva taimse toiduga

Riigihangete korraldus

- Riigihangetes on väga suureks probleemiks viimastel aastatel muutunud aeg.
- Hanke tulemused saadakse nii hilja, et on võimatu normaalselt alustada.
- See tähendab ka, et kohalike tootjatega on väga keeruline sõlmida kokkuleppeid käesoleva aasta kogusteks

Meie oleme valmis ostma...

- Kui teie olete valmis
  - Müüma
  - Kohale tooma
  - Mahtu ja tarnekindlust pakkuma
  - Arve kirjutama

Koolitoit vajab tähelepanu

- Koolitoit vajab selget tuleviku visiooni.
- Kesksel koordineerimisel ja juhtimisel.
- Riigihanke põhimõtete uuendamist.
- Rahastuse pidevat ülevaatamist või automaatse indeksi rakendamist.

Mina usun, et eesmärk on saavutatav, aga ainult **süsteemselt planeerides ja keskselt ohjates, osapooli sh põllumehi ja tootjaid kaasates!**